

Doména diletantství?

Konference věnovaná stému výročí založení Státní archivní školy v Praze

Katedra Pomocných věd historických a archivního studia FF UK ve spolupráci s Národním archivem uspořádala ve dnech 7.–8. listopadu 2019 mezinárodní konferenci *Doména diletantství?*, věnovanou stému výročí založení Státní archivní školy v Praze. Ta vznikla v roce 1919 jako samostatné, mimouniverzitní pracoviště, zaměřené výhradně na vzdělávání odborných archivářů pro tehdy nově vznikající síť státních, později i soukromých a podnikových archivů Československé republiky.

Konference se konala v přednáškovém sále Národního archivu na Chodovci. Zahájil ji děkan Filozofické fakulty UK Michal Pullmann zdravící účastníkům a připomenutím provázanosti historických oborů, mezi něž patří i jeho mateřské hospodářské a sociální dějiny a archivnictví a pomocné vědy historické, jimž byla konference věnována. Přítomné účastníky pozdravila i zástupkyně ředitelky Národního archivu Zdeňka Kokošková a v neposlední řadě Ivana Ebelová, která se poprvé takto představila širší archivářské veřejnosti v postavení vedoucí Katedry PVHAS FF UK v Praze.

O úvodní referát se podělili Marie Bláhová a Jan Dobeš (oba PVHAS FF UK Praha). Připomněli okolnosti vzniku Státní archivní školy před sto lety, její významné učitele z řad vysokoškolských pedagogů i archivářů z praxe a pohnuté osudy Státní archivní školy během okupace v letech 1939–1945, kdy po část tohoto období stála pod nacistickou kontrolou.

První blok konference byl za moderování Thomase Vogtherra (Universität Osnabrück) věnován *Výuce archivnictví v zahraničí*. V jeho první části zastupoval svým vystoupením v Praze proslulou a pro středoevropský vývoj archivnictví zásadní marburskou archivní školu Robert Maier s referátem *Archivausbildung in Deutschland: die Archivschule Marburg*. Podal přehled historie marburské školy a představil její vedoucí osobnosti.

Tradičně výborné a inspirativní vztahy s polským archivnictvím se tu odrazily v referátech polských kolegů z Poznaň, Lublinu a Vratislavi. Irena Mamczak-Gadkowska (Poznaň, UAM) promluvila o výuce archivnictví v Poznani (*Z historii kształcenia archiwistów na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*). Právním aspektem ve vzdělávání podnikových archivářů se věnoval Marek Konstankiewicz (Lublin, UMCS) v příspěvku *Elementy prawne w przygotowaniu zawodowym archiwisty – uwagi z perspektywy polskiej*.

V druhé části bloku, moderovaném Marií Ryantovou (České Budějovice, JČU), zazněl dále referát Lucyny Harc (Wrocław, UW), postihující vývoj přístupu k editorské praxi historických dokumentů pod názvem *Od dyplomatyki i edytorstwa źródeł ku specjalności archiwalno-edytorskiej. Koncepcje kształcenia archiwistów na Uniwersytecie Wrocławskim prof. K. Maleczyńskiego i prof. W. Korty*, a Janusze Łosowského (Lublin, UMCS), zamýšlející se nad polským pohledem na archivnictví jako samostatné vědy, *Archiwistyka jako odrębna nauka? Polskie spojrzenie*.

Janusz Łosowski se následně ujal moderování první části druhého bloku konference na téma *Osobnosti archivnictví a PVH – I. Představitelé PVH před zřízením Státní archivní školy*. Tady nejprve Thomas Vogtherr (Universität Osnabrück) představil významnou osobnost rané novověké vědy, Johanna Michaela Heineccia (1674–1722) jako jednoho ze zakladatelů sfragistiky co samostatné vědecké disciplíny (*Johann Michael Heineccius und die Entstehung der Siegelkunde als wissenschaftliche Disziplin*). Ema Šimková (Olomouc, UP) pak zahájila dlouhou řadu portrétů domácích představitelů archivnictví a pomocných

věd historických, v jejím případě souborným referátem o vyučujících PVH v Olomouci (*Pomocné vědy historické v publikacích profesorů historie c. k. Františkovy univerzity v Olomouci*). V tomto bloku se sál zaplnil ještě více, než tomu bylo v ostatních blocích konference, protože následoval referát Ivana Hlaváčka (Praha, FF UK) o Josefu Emlerovi. Bravurně přednesený příspěvek současné ikony českého archivnictví o jedné z hlavních minulých ikon nezklamal a opět zasáhl hloubkou lidského a zasvěceného Hlaváčkova pohledu na profesora Emlera, s mnoha detaily, rozšiřujícími znalosti o vývoji našeho oboru. V nelehké pozici po profesoru Hlaváčkovi nezklamala ani Marie Ryantová (České Budějovice, JČU) s rozbohem okolností vzniku a obsahu *Učebné knihy palaeografie latinské* profesora Gustava Friedricha a výkladem o výuce paleografie už v rámci Státní archivní školy.

Tím se posluchači posunuli již do období existence Státní archivní školy. Jejím učitelům a absolventům byla věnována druhá část bloku *Osobnosti archivnictví a PVH*. Moderování se ujala nejdříve Irena Mamczak-Gadkowska. Do konce prvního dne konference tu ještě mohly být předneseny pohledy Hany Pátkové (Praha FF UK) na propojení Václava Hrubého s archivní školou a mladého badatele Pavla Vaška (Praha, FF UK, NA) na Václava Vojtíška a jeho dlouhou archivářskou kariéru.

Po podnětné i kritické diskusi se účastníci přesunuli do prostorů Filozofické fakulty, kde byl připraven společenský večer.

Druhý den jednání pokračoval blok o *Osobnostech archivnictví a PVH* třetí částí, kterou moderovala Zdeňka Kokošková. Nejprve uvedla svého kolegu Jana Kahudu (Praha, NA) a jeho analytický příspěvek o Miloslavu Volfovi a jeho archivní příručce, která byla vydána v roce 1948. Doktorandi katedry PVHAS FF UK Kristýna Ansorgová a Jan Hanousek pak přednesli výsledek svého bádání o docentu Josefu Matouškoví, popraveném nacisty v listopadu 1939 společně s osmi studenty českých pražských vysokých škol. Vyjádřili se nejen k Matouškovým odborným aktivitám, ale i jeho politické angažovanosti. Citlivému tématu odstavení Jaroslava Prokeše (1895–1951), jednoho z ředitelů Státní archivní školy, ze všech pracovních pozic po roce 1945 i širšímu kontextu jeho profesního života se věnovala Milada Sekyrková (Praha, FFUK, ÚDAUK). Tuto část bloku uzavřel Vít Šmerha (Praha, Archiv ČVUT) diskusním příspěvkem o *Trnité cestě Václava Lomiče aneb kapitolami z počátků Archivu ČVUT*.

Poslední úsek konference, čtvrtou část bloku *Osobnosti archivnictví a PVH*, moderovanou Mladou Holou, přinesl tři referáty. Marta Hradilová (Praha, MÚA AV ČR) se podělila s přítomnými o přínos absolventů Státní archivní školy pro českou kodikologii, referátem nazvaným příznačně *Z nouze ctnost*. Přínos Františka Hoffmanna (1920–2015) archivní teorii a metodice připomněla jeho o mnoho mladší kolegyně Hana Kábová (Praha, MÚA AV ČR). Závěr přednáškové části konference patřil Zdeňku Hojdovi a Martinu Kindlovi, kteří společnými silami poskládali mozaiku mnohostranné odborné činnosti Josefa V. Polišínského (1915–2001), jednoho z nejvýznamnějších absolventů Státní archivní školy.

Po dlouhé diskusi přítomných shrnula Ivana Ebelová výsledky celého jednání a vyjádřila přesvědčení, že katedra bude pořádat podobné konference a další typy setkávání archivářů v určitých intervalech, aby se nepřerušila kontinuita spolupráce mezi archivy a příbuznými institucemi jak v rámci republiky, tak se zahraničím.

Milada Sekyrková

doi: 10.14712/23365730.2020.6